

محل الصاق عکس	گزارش چکیده پایان نامه / رساله فارسی و انگلیسی					 دانشگاه خوارزمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۱۴۰۲/۶/۲۰	تاریخ دفاع:	کارشناسی ارشد	مقطع تحصیلی:	علوم سیاسی	رشته تحصیلی:	محمود صفر	نام و نام خانوادگی دانشجو:
دکتر بستانی - دکتر علیمحمدپور		نام استاد / اساتید داور	دکتر جواد حیدری	نام استاد مشاور	دکتر قدیر نصری	نام استاد راهنما	
اندیشه سیاسی و بحران زیست محیطی : ظرفیت اندیشه سیاسی برای درک و درمان بحران در محیط زیست						عنوان پایان نامه / ساله:	
بیان مسئله: <p>"بشر در حال کندن قبر خویش است" (آنتونیو گوترش، ۲۰۲۱)، این سخنان کلیدی دبیر کل سازمان ملل در افتتاحیه بیست و یکمین کنفرانس اعضای^۱ تغییرات اقلیمی در گلاسکو اسکاتلند است. تغییرات اقلیمی بشرساز^۲ وارد مرحله حساسی شده و برابر گزارشات علمی دمای میانگین زمین به ۱/۱۸ درجه سلسیوس بیش از دوران قبل از انقلاب صنعتی رسیده است. این افزایش دمای میانگین تاثیرهای فراوانی بر روی متغیرهای جوی کره زمین دارد. اسیدی شدن اقیانوس ها، ذوب شدن پهنه های یخی زمین و افزایش سطح آب دریاها، افزایش دماهای حداکثری و حداقلی، تغییر الگوی پدیده های فرین جوی^۳، افزایش آتش سوزی جنگل ها و مراتع، کاهش منابع آب پاک و تجدیدپذیر نمونه هایی از پیامدهای فیزیکی تغییرات اقلیمی است.</p> <p>تغییرات اقلیمی یکی از نمودهای بارز چالش زیست محیطی به وجود آمده به دست بشر است. افزایش روند صنعتی سازی در بخش های مختلف تولید کالا، کشاورزی، خدمات و سلامت مخصوصا پس از انقلاب های صنعتی اول و دوم باعث افزایش رفاه کلی و همچنین افزایش طول عمر متوسط بشریت گردیده است. از سویی دیگر افزایش جمعیت کره زمین پس از سال ۱۸۰۰ میلادی باعث افزایش سرانه مصرف کالا و خدمات گردیده است. این چرخه دائم در حال تکرار باعث استفاده از منابع طبیعی بیشتر و همچنین ایجاد آلودگی هوا، آب و خاک به واسطه افزایش تولید پسماند گردید. از سویی دیگر تخریب محیط زیست در راستای ایجاد مناطق مصنوعی مسکونی نیز یکی دیگر از نمودهای تخریب محیط زیست است.</p> <p>فجایع و چالش های زیست محیطی دارای یک زنجیره تاثیرات فیزیکی بر روی سیاره و کیفیت زندگی جانداران است. به عنوان نمونه افزایش دمای میانگین دمای زمین به واسطه تغییرات اقلیمی بشرساز باعث بالا آمدن سطح آب دریاها گردیده است. همچنین ساختارهای فیزیکی زمین مانند یخچال های طبیعی و همچنین رسد داد پدیده های حدی جوی مانند سیل و خشکسالی را تغییر داده است. اما در فراسوی این اثرات فیزیکی، تاثیرهای اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و امنیتی این چالش ها بسیار گسترده تر است.</p>							

¹ Conference Of Parties 21(COP21)

² Anthropogenic climate change

³ Extreme Weather phenomena

<p>افزایش جابجایی‌های کلان جمعیتی مخصوصا در بعد داخلی کشورها، ایجاد رقابت و نزاع بر سر تصاحب و تسلط بر منابع طبیعی محدود شده در بین قومیت‌ها، ایجاد زمینه رشد تفکرات افراطی دینی در نبود اقتدار دولت مرکزی، عدم امکان تامین عدالت زیست‌محیطی توسط دولت‌ها، اختلال در کارایی و مشروعیت دولت‌ها در زمان وقوع فجایع وسیع و دامنه‌دار تنها بخشی از اثرات وقوع فجایع زیست‌محیطی در سپهر سیاسی است.</p> <p>از دیدگاه اقتصاد سیاسی، تفکرات سوداگرایی، سرمایه‌داری و همچنین سوسیالیسم و نمونه‌های تجربه‌شده آن‌ها نیز با تکیه بر سیاست‌های بازار محور و یا برنامه محور، نقش بارزی در تخریب محیط زیست داشته‌اند. در نظام سرمایه‌داری و در جهت کاهش رقابتی قیمت‌ها در بازار، ارزش واقعی اقتصادی منابع طبیعی خیلی کمتر از ارزش واقعی آن محاسبه می‌گردد و در نظام برنامه محور سوسیالیستی، در جهت تقویت و توجیه برنامه‌ها و کنترل متمرکز بازار، غالبا ارزش واقعی منابع طبیعی به عنوان یارانه در نظر گرفته می‌شود.</p> <p>از سوی دیگر تعامل بشر با محیط اطراف خود به اندازه تاریخ موجودیت آن طولانی است. این موضوع که ادیان و اخلاق چه تاثیری در بروز و یا درمان فجایع زیست‌محیطی دارند، نیز یکی از موضوعات مباحث طولانی مدت است. تنوع اعتقادات دینی و اخلاقی جامعه بشری و تفاوت عمل‌گرایی منتج از آن اعتقادات، باعث می‌گردد که اندیشه سیاسی به دنبال راه‌حلی جامع و همپوشان در برقراری خیر عمومی و ایجاد تعادل در نظر و عمل و بهره‌گیری هم‌زمان از اخلاق‌گرایی و عمل‌گرایی در برخورد با چالش‌های زیست‌محیطی باشد.</p> <p>شناسایی زمینه‌های ایجاد چالش‌های زیست‌محیطی به صورت دقیق و کمی و به دور از پیش‌زمینه‌های سوگیرانه، تطبیق و بررسی نظریه‌های جامعه‌شناختی، اقتصادی و امنیتی در ابعاد متنوع آن‌ها در برقراری خیر عمومی، تدوین راهکارهای خودتنظیم موثر و ایجاد راهبرد و نقشه‌راه متکی بر تاملات اندیشه‌ای در ارائه راهکارهای مناسب در برقراری حکمرانی خوب در امور داخلی و در نهایت ایجاد بستر مناسب در تعاملات ملی، فراملی و بین‌المللی در مواجهه با چالش‌های زیست‌محیطی نمونه‌ای از تکیه بر تامل و تفکر در مواجهه با فجایع زیست‌محیطی است. به صورت هم‌زمان تفکر بر روی اثرات فرانسلی فجایع زیست‌محیطی و همچنین برقراری حداکثری عدالت اجتماعی و اداره یک جامعه شکننده در مقابل با رشد اندیشه‌های افراطی نیز نقش اندیشه سیاسی را در حوزه محیط زیست در مناطق دارای کمبود منابع طبیعی و لزوم برقراری توسعه پایدار نشان می‌دهد.</p> <p>مسئله این پژوهش این است که اندیشه سیاسی چه ظرفیتی برای فهم و درمان چالش‌های زیست‌محیطی نوپدید داشته و چگونه می‌تواند به بقا جامعه بشری در سطوح مختلف کمک نماید.</p>	
<p>در بخشی از این پژوهش از روش تفسیر متن محور و در بخش استناد به داده‌های آماری در خصوص وضعیت محیط زیست از روش کمی استفاده شده است.</p>	<p>روش پژوهش:</p>
<p>سوال اصلی این پژوهش به این ترتیب مطرح می‌شود که:</p> <p>گرایش اندیشه سیاسی در دیسپلین علوم سیاسی چه موضعی در قبال بحران در محیط زیست دارد؟ تمایزها و ظرفیت‌های این گرایش برای درک و درمان فجایع زیست‌محیطی کدامند؟</p> <p>فرضیه اصلی پژوهش حاضر بدین قرار است:</p> <p>اندیشه سیاسی با تمهید بحث و تاکید بر مفهوم غایت انسان و باز تنظیم رابطه او با طبیعت، سیاست‌های متعارف در بهره‌برداری از محیط زیست را نامشروع خوانده، مواد و افق‌های فکری برای رویه‌گذاری و تصمیم‌گیری‌ها کلان‌سازگار با طبیعت را فراهم می‌آورد.</p>	<p>سؤال و فرضیه تحقیق:</p>
<p>پژوهش حاضر با این پرسش آغاز شد که آیا می‌توان در کنار و فارغ از رشته‌هایی چون الاهیات اقتصاد آزاد و رقابتی، روانشناسی و علم مدرن، از پنجره‌ای دیگر (به خصوص اندیشه سیاسی) به فجایع جاری در میدان محیط زیست نظر دوخت و شناخت داد؟ اندیشه سیاسی به مثابه رشته‌ای که دغدغه نیک زیستن، به‌گزینی و زندگی انسانانه در جمع این دنیای را دارد، آیا سخن و موضعی در باب فجایع زیست‌محیطی دارد؟ تمایز این سخن و موضع با مواضع سایر رشته‌ها و رشته‌ها چیست؟</p>	<p>روند پژوهش:</p>

برای پاسخ یافتن بدین پرسش اساسی، ابتدا موج‌ها و اوج‌های تخریب محیط زیست را روایت کردیم و فرض را بر آن قرار دادیم که درک و درمان معضلات زیست‌محیطی با اندرزهای الاهیاتی میسر نیست یا حداقل در دنیای مدرن این‌گونه شده‌است. تخریب محیط زیست را نمی‌توان به ذات شریف یا شریر انسان‌ها یا بافت ژنتیک آن‌ها نسبت داد. نظام سرمایه‌داری و اقتصاد فایده‌گرا و نتیجه‌باور نیز در مقابل یورش بازار به منابع طبیعی و در نتیجه تخریب محیط‌زیست، عاجز است. در این میان، به نظر می‌رسد و فرضیه این پژوهش حاضر بر همین تاکید داشته‌است که اندیشه‌گرایی به سیاقی که در پی خواهد آمد، می‌تواند ابعاد و بطون فجایع زیست‌محیطی را روایت، فهم و تا حدی درمان کند.

مهمترین یافته‌ها:

اندیشه سیاسی می‌تواند نقش مهمی در فهم و درمان چالش‌های زیست‌محیطی داشته باشد. چالش‌های زیست‌محیطی مانند تغییرات اقلیمی، کاهش تنوع زیستی، آلودگی هوا و آب، تخریب مراتع و جنگل‌ها و غیره، مسائل بسیار پیچیده‌ای هستند که نیازمند رویکردهای چند رشته‌ای هستند. اندیشه سیاسی با توجه به تفاوت‌های میان کشورها در مسائل زیست‌محیطی، می‌تواند به شناخت و درک بهتری از چالش‌های زیست‌محیطی در سطح بین‌المللی و منطقه‌ای کمک کند. اندیشه سیاسی با توجه به دیدگاه‌های سیاسی و فلسفی، به تحلیل و بررسی مسائل زیست‌محیطی می‌پردازد و با توجه به این تحلیل‌ها، راهکارهایی برای درمان چالش‌های زیست‌محیطی ارائه می‌دهد. دیدگاه‌هایی مانند دیدگاه بوم‌شناختی، دیدگاه حقوق بشر و دیدگاه توسعه پایدار از جمله دیدگاه‌هایی هستند که در حوزه زیست‌محیطی ارائه شده‌اند. این دیدگاه‌ها با توجه به ارائه راهکارهای متفاوت، می‌توانند به درمان چالش‌های زیست‌محیطی کمک کنند.

همچنین، اندیشه سیاسی می‌تواند در تحلیل و بررسی تأثیرات سیاست‌های دولتی و سیاست‌های بین‌المللی در حوزه زیست‌محیطی نقش مهمی داشته باشد. سیاست‌های دولتی و بین‌المللی می‌توانند تأثیر مستقیمی بر حفاظت از محیط زیست و حفظ منابع طبیعی داشته باشند، بنابراین، تحلیل و بررسی این سیاست‌ها و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن‌ها می‌تواند در بهبود وضعیت محیط زیست و رسیدن به توسعه پایدار مؤثر باشد.

به طور کلی، اندیشه سیاسی می‌تواند در فهم و درمان چالش‌های زیست‌محیطی نقش مهمی داشته باشد، اما برای درمان چالش‌های زیست‌محیطی، نیاز به همکاری و تلاش‌های چند رشته‌ای از سوی دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، جامعه‌ی مدنی و خصوصاً عموم مردم است. در این راستا، افزایش آگاهی و توجه به مسائل زیست‌محیطی، اجرای سیاست‌های مؤثر و افزایش همکاری‌های بین‌المللی برای حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی، از اقدامات مهمی هستند که می‌تواند به بهبود وضعیت زیست‌محیطی کمک کند.

تاسیس انجمن راه‌نما

